

Eduard Wiiralt (1898-1954)

Tentoonstelling in het Provinciaal Museum Félicien Rops

Van 20 januari tot 29 april 2007

Het Provinciaal Museum Félicien Rops belicht in deze tentoonstelling het werk van Eduard Wiiralt, één van de bekendste en meest gewaardeerde Estlandse hedendaagse graveerders. De tentoonstelling kwam tot stand in het kader van een cultureel akkoord dat werd afgesloten tussen het Commissariaat Generaal voor Internationale Relaties en de Republiek Estland.

Eduard Wiiralt werd in 1898 in de provincie Sint-Petersburg geboren. Zijn ouders waren eerder naar daar uitgeweken op zoek naar werk. Elf jaar later keren zij met hun drie kinderen terug naar Estland. Gebeten door de kunst schrijft Eduard Wiiralt zich in 1915 in in de School voor Kunst en Techniek van Tallinn, gespecialiseerd in toegepaste kunsten. Hij tekent veel en maakt zijn eerste gravures op hout, en later ook etsen. In 1917 voert hij zijn eerste opdrachten als tekenaar uit. In 1919 gaat hij naar de zogenaamde “Pallas” School voor Schone Kunsten in Tartu. In een eigentijdse en creatieve sfeer volgt hij er de lessen van de beeldhouwer Anton Starkopf. De “Pallas” koestert een fascinatie voor het expressionisme dat zich snel verspreid in de Estlandse kunst.

In 1921 ontvangt Wiiralt een beurs en gaat hij studeren aan de School voor Schone Kunsten in Dresden waar hij zich verder vervolmaakt in de beeldhouwkunst. Hij werkt er ook actief aan kopergravures en lithografieën. De werken uit die periode zijn duidelijk beïnvloed door een kunstenaar als Otto Dix, bij wie thema's als het groteske en de chaos van de naoorlogse stad, de sociale problemen, de prostitutie en het maatschappelijke verval centraal stonden. In 1923 keert Wiiralt terug naar Tartu om er zijn diploma van beeldhouwer en graveerder te behalen. Hij geeft er een jaar les terwijl hij zijn vertrek naar Parijs voorbereidt.

In 1925 komt Wiiralt aan in Parijs aan met een beurs van de Estlandse Stichting voor cultureel kapitaal. In Parijs heerst er een grote solidariteit onder de Slavische kunstenaars en Wiiralt wordt door velen onder hen geholpen. Tussen 1927 en 1929, maakt hij illustraties voor de uitgeverij Editions du Trianon (François Mauriac, *Supplément au traité sur la concupiscence de Bossuet (Aanhangsel bij het verdrag over de lust van Bossuet)* etc.). Wiiralt is gefascineerd door de houtsnij kunst en het monotype, waar zijn voorkeurskleuren stilaan de bovenhand halen: groen, blauw, paars-rood. Wiiralt mag dan de levensstijl hebben van een Parijse bohémien, hij verliest daarbij niet uit het oog dat er een demoraliserende invloed uitgaat van een leven van ongebreideld genot. Zijn gravure *L'Enfer (De Hel, 1930-1932)* is één van zijn meesterwerken waar monsterkoppen, surrealistische personages en groteske situaties broederlijk naast elkaar staan. De kunstenaar wil in die allegorische en symbolische compositie onthullen wat de mens werkelijk bezig houdt, voor zichzelf en voor de samenleving. In 1927 stelt Wiiralt reeds permanent ten toon in het Salon d'Automne van Parijs, in 1928 in het Salon des Tuileries, en neemt hij deel aan internationale tentoonstellingen van grafische kunst in Europa en Amerika.

Het jaar 1933 betekent een keerpunt in de loopbaan van de kunstenaar die te kampen krijgt met een zware fysieke en spirituele crisis. De uitdrukkingskracht wordt vervangen door een rustiger vormelijke taal die dichter bij de natuur staat. Dit uit zich bij voorbeeld in de tekeningen die hij meebracht van een reis naar Marokko in 1938 en 1939. Na het uitbreken van de tweede wereldoorlog, keert Wiiralt terug naar zijn geboorteland waar hij beschouwd wordt als een groot kunstenaar. Hij wordt er kunstenaar-consultant aan de Nationale Drukkerij, een zeer gegeerde plaats. Ondertussen wordt Estland bezet door de Sovjetunie die in de zomer van 1940 duidelijk de controle over het land overneemt. Na het verwoestende

bombardement van Tallinn in maart 1944, verwacht Wiiralt weldra het einde van de oorlog en gebruikt hij zijn volgende tentoonstelling in het Huis van de Kunstenaars in Wenen als voorwendsel om het land te verlaten. Het Albertina museum koopt enkele kunstwerken van de kunstenaar. Begin 1945 is hij in Duitsland op de vlucht voor de gewelddadige bombardementen van de oorlog. Er komt een einde aan deze lijdensweg in mei 1945 in Zweden waar hij meerdere maanden in een vluchtelingenkamp verblijft.

In oktober 1946 is Wiiralt opnieuw in Parijs waar hij platen graveert voor Estlandse opdrachtgevers die in de Franse hoofdstad in ballingschap leven. Op het einde van zijn leven zijn zijn werken ingebed in een vredige reflectie over de natuur, de kunst, en het plezier om kunst te kunnen beoefenen. Hij sterft aan kanker in januari 1954 en wordt begraven op het kerkhof van Père-Lachaise.

De tentoonstelling in het Provinciaal Museum Félicien Rops bevat vooral de werken uit het eerste deel van het leven van de kunstenaar: zijn jaren in Dresden en het begin van zijn werk in Parijs. Het werk van de kunstenaar verrast, choqueert en verontrust maar laat niemand onverschillig.

Tentoonstelling georganiseerd met de hulp van het Commissariaat Generaal voor Internationale Relaties, de Estlandse Ambassade in Brussel en het KUMU (Eesti Kunstimuseum, Tallinn).

Toegang gratis.

Catalogus van de tentoonstelling met illustraties in kleur en tekst van Mevr. Tiina Abel, curatrice van de afdeling 19e eeuw in het KUMU: 12,5 euros.

Provinciaal Museum Félicien Rops

12, rue Fumal

5000 Namur

Tel. 081/22.01.10

Fax. 081/22.54.47

E-mail: rops@ciger.be